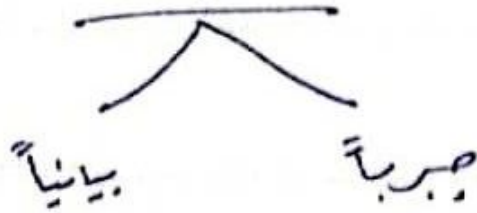

- Domain - المجال

- متدرك الحدود
- ابدال الكسرية
- ابدال الجذرية
- ابدال الاسية واللوغاريتمية
- ابدال الدائرية

- متدرك الحدود Domain - كثيرة حدود $f(x) = 5x - 1$

$$f(x) = x^2 + x + 1$$

* كما ان كثير الحدود لا يحتاج في بعض الحالات الى تحديد المجال

ما هو المجال لكثير الحدود $\mathbb{R}$ دائماً او $(-\infty, \infty)$

هل كثير الحدود $f(x) = 4x^2 + 3x + 1$

- $f(x) = 4x^{-2} + 3x + 1$ كسرية

* اي ان ابدال متدرك الحدود يجب ان تكون الاسس اعداد صحيحة

- $f(x) = x^{-\frac{1}{2}} + x - 4x$

جذرية وليست متدرك الحدود $\sqrt{x}$

- مجال الدالة العكسية Domain

$$- f(x) = \frac{4}{x+5}$$

الحل $x+5=0 \Rightarrow \boxed{x=-5}$

نقطة الحذف -5

مجال $\mathbb{R} \setminus \{-5\}$ or $(-\infty, -5) \cup (-5, +\infty)$

$$- ex \quad f(x) = \frac{2x+1}{x^2-x-12}$$

الحل $x^2-x-12=0$
 or $(x-4)(x+3)=0$
 $\boxed{x=4}$, $\boxed{x=-3}$

نقطة الحذف 4 -3

مجال $\mathbb{R} \setminus \{-3, 4\}$ or $(-\infty, -3) \cup (-3, 4) \cup (4, +\infty)$

$$- ex \quad f(x) = \frac{x^2+4}{x^2-4}$$

الحل $x^2-4=0$
 or $(x+2)(x-2)=0$
 $x = \pm 2$

نقطة الحذف -2 $+2$

$\mathbb{R} \setminus \{\pm 2\}$
 or $(-\infty, -2) \cup (-2, 2) \cup (2, +\infty)$

∴ مجال الدالة العكسية هو $\mathbb{R}$ من دالة اعداد حقيقي (العدد دولي)
 اعداد حقيقي

میان بردارم بجز $x \geq 0$

$$* \sqrt{x}, x \geq 0$$

ایجاد x دائماً موجب از صفر

$$f(x) = \sqrt{x+1}$$

مثال ۱۰۱) $x+1 \geq 0 \Rightarrow x \geq -1$

برای نگه داشتن علامت مثبت در معادله
رودکات معادله را علامت می‌کنیم
کدام

تبدیل
بنمایم

$$\{x : x \geq -1 \text{ که } (-1, +\infty) \text{ باشد}\}$$

$$f(x) = \sqrt{x^2 - x - 6}$$

مثال ۱۰۲) $x^2 - x - 6 \geq 0$

برای علامت مثبت در معادله
رودکات معادله را علامت می‌کنیم
کدام

$$x^2 - x - 6 = 0$$

$$(x-3)(x+2) = 0$$

$$x = 3 \text{ و } x = -2$$

* مابین بجز این علامت را نشان می‌دهد
و خارج بجز این علامت را نشان می‌دهد

مثال ۱۰۳) $(-2, +\infty) \cup [3, +\infty)$

لم بنم افند بجز این علامت را نشان می‌دهد
و خارج بجز این علامت را نشان می‌دهد

$(x \geq 0)$

$$ع) \quad f(x) = \frac{1}{\sqrt{x-3}}$$

$$س) \quad x-3 > 0$$

$$x > 3$$

يعد لم يتم افذ ليزر و
لا نه كجذ رلي بتمام ولا يمكنه
ان يكون بتمام دمر

الطراز

$$(3, +\infty)$$

$$ع) \quad f(x) = \frac{\sqrt{x+1}}{\sqrt{x}-1}$$

$$س) \quad x+1 \geq 0 \Rightarrow x \geq -1$$

$$① \quad x \geq 0$$

$$② \quad \sqrt{x}-1 \neq 0$$

$$\sqrt{x}-1=0 \Rightarrow \sqrt{x}=1$$

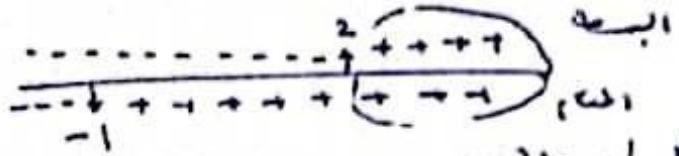
$$x=1$$

$$[0, +\infty) \setminus \{1\}$$

2) $f(x) = \sqrt{\frac{x-2}{x+1}}$

510) $\frac{x-2}{x+1} \geq 0$

$$\left(\begin{array}{l} \frac{+}{-} = + \\ \frac{-}{-} = - \end{array} \right) \quad \text{مثلاً، حيث } (-) \cdot (-) = (+)$$

$$(-\infty, -1) \cup (1, +\infty)$$

* إقواساً على لفظة معناه ان بعد يستثنى
و بعد المربع معناه جاويدا ان يرفع

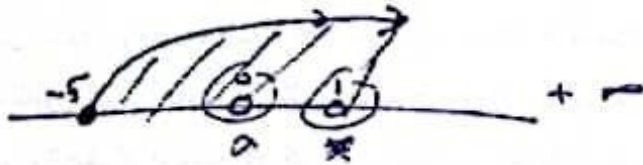
cx) $f(x) = \frac{\sqrt{x+5}}{x^2-x}$

السؤال ١) $x + 5 \geq 0 \Rightarrow \boxed{x \geq -5}$

①, ② $x^2 - x \neq 0$

$$1. \quad x^2 - x = 0$$

$$x(x-1) = 0 \Rightarrow \therefore \boxed{x = 0} \text{ or } \boxed{x = 1}$$

الميل $[-5, +\infty) \setminus \{0, 1\}$

$$f(x) = \ln x$$

$$(0, +\infty)$$

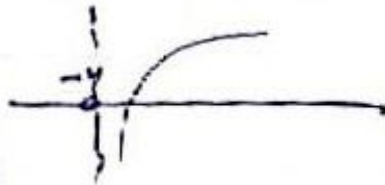
$$x > 0$$

نقطة $(\ln(1))$ مرفوعة

$$f(x) = \ln(x+4)$$

$$x+4 > 0 \Rightarrow x > -4$$

$$(-4, +\infty)$$

$$f(x) = \frac{\ln(x^2-1)}{\sqrt{x^2-2x}}$$

Find the Domain

الخط

$$x^2-1 > 0 \Rightarrow x < -1 \text{ or } x > 1$$

$$x^2-1=0 \Rightarrow x=\pm 1$$

بما أن الجذر
موجب

$$x^2-2x > 0$$

$$x^2-2x > 0$$

$$x(x-2) = 0$$

$$x=0, x=2$$

$$(-\infty, -1) \cup (2, +\infty)$$

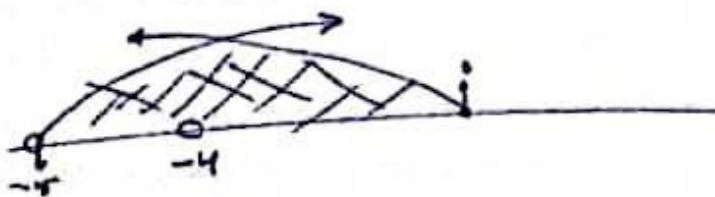
$$ex) f(x) = \frac{\sqrt{-x}}{\ln(x+5)}$$

أساس $\sqrt{-x} \geq 0 \Rightarrow x \leq 0$

أساس $x+5 \neq 1 \Rightarrow x \neq -4$

أساس $x+5 > 0 \Rightarrow x > -5$

مجال الدالة هو تقاطع المجالين

$\therefore$ المجال $(-5, 0] / \{-4\}$

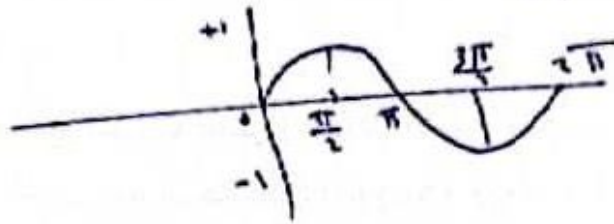
$$ex) f(x) = \frac{x^2 + 5}{[x]}$$

$[x]$ صحيح طبيعي

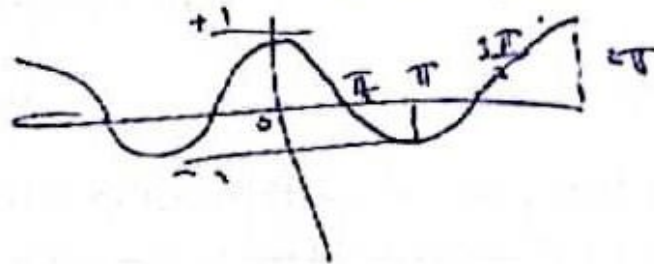
أساس $[x] \neq 0 \Rightarrow 0 \leq x < 1$ $[x]$

$\therefore$ المجال ~~$\mathbb{R} / \{0\}$~~ $\mathbb{R} / [0, 1)$

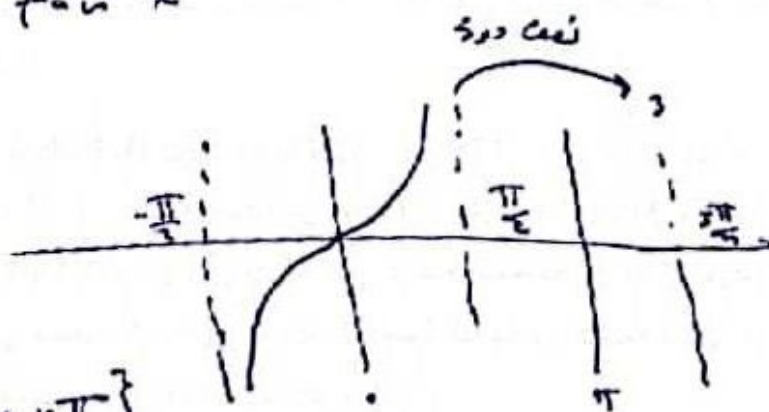
① $f(x) = \sin x \Rightarrow D: (-\infty, +\infty)$
or $\mathbb{R}$

② $f(x) = \cos x \Rightarrow D: (-\infty, +\infty)$
or $\mathbb{R}$

③ $f(x) = \tan x$

$D: \mathbb{R} / \{x \in \{\frac{\pi}{2} \pm n\pi\}\}$

or $x \notin \{\frac{\pi}{2} \pm n\pi\}$

$$c70) f(x) = \sqrt{\sin 2x - 2 \cos^2 x}$$

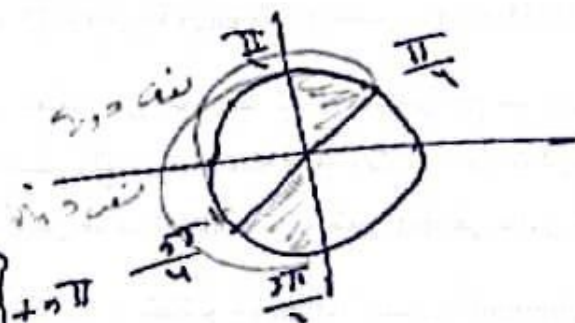
$$s60) \sin 2x - 2 \cos^2 x \geq 0$$

$$\underline{2 \sin x \cos x} - 2 \underline{\cos^2 x} = 0$$

$$2 \cos x (\sin x - \cos x) = 0$$

$$\begin{array}{l} 2 \cos x = 0 \\ \cos x = 0 \\ x = \frac{\pi}{2} \end{array} \quad + 2 \left\{ \begin{array}{l} \sin x - \cos x = 0 \\ \sin x = \cos x \\ x = \frac{\pi}{4} \end{array} \right.$$

دارد بوم
انبساط

$$D: \left[\frac{\pi}{4}, \frac{\pi}{2} \right] + n\pi$$

منطقه از آنها ساده

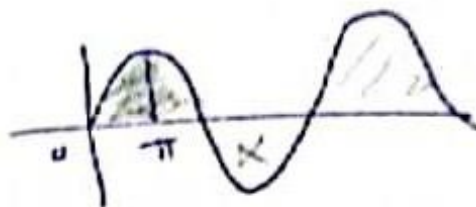
* شافنده واحد و نصف که $n\pi$

$$\in \left(\frac{\pi}{4} + n\pi, \frac{\pi}{2} + n\pi \right)$$

$$n = \pm 0, 1, 2 \dots$$

$$\text{ex) } f(x) = \frac{1}{\sqrt{\sin x}}$$

$$\text{sl) } \sin x > 0$$

$$D: (0, \pi) + 2n\pi$$

$$\text{or } (0 + 2n\pi, \pi + 2n\pi), n = \pm 1, \dots$$

$$\text{or } (2n\pi, \pi + 2n\pi)$$

$$\text{ex) } f(x) = \sqrt{\sin x - \cos x}$$

$$\text{sl) } \sin x - \cos x \geq 0$$

$$\sin x - \sin\left(\frac{\pi}{2} - x\right) \geq 0$$

$$2 \cos \frac{x + \frac{\pi}{2} - x}{2} \cdot \sin \frac{x - \frac{\pi}{2} + x}{2} \geq 0$$

$$2 \cos \frac{\pi}{4} \cdot \sin\left(\frac{2x - \frac{\pi}{2}}{2}\right) \geq 0$$

$$\therefore \frac{\sqrt{2}}{2} \cdot \sin\left(x - \frac{\pi}{4}\right) \geq 0 \quad \div \sqrt{2}$$

$$\sin\left(x - \frac{\pi}{4}\right) \geq 0$$

$$0 \leq x - \frac{\pi}{4} \leq \pi + \frac{\pi}{4}$$

$$\frac{\pi}{4} \leq x \leq \frac{5\pi}{4}$$

$$\therefore D: \left[\frac{\pi}{4} + 2n\pi, \frac{5\pi}{4} + 2n\pi\right], n = \pm 1, \dots$$

ex) $f(x) = \frac{1}{\sin x + 1}$

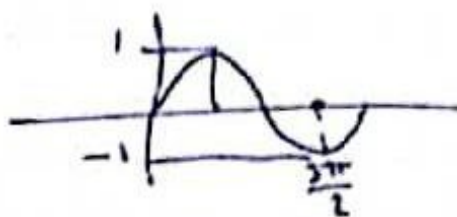
sol $\sin x + 1 \neq 0$

$\sin x \neq (-1)$

$\sin x \neq \sin \frac{3\pi}{2}$

$\therefore x \neq \frac{3\pi}{2}$

$\therefore D: \mathbb{R} / x \in \left\{ \frac{3\pi}{2} \pm 2n\pi \right\}, n \in \mathbb{Z}$

ex) $f(x) = \frac{3x+7}{\cos x - 1}$

sol $\cos x - 1 \neq 0$

$\cos x \neq 1$

$\cos x \neq \cos(0)$

$x \neq 0$

$D: \mathbb{R} / x \in \{0 \pm 2n\pi\}$

كل عدد زوجي

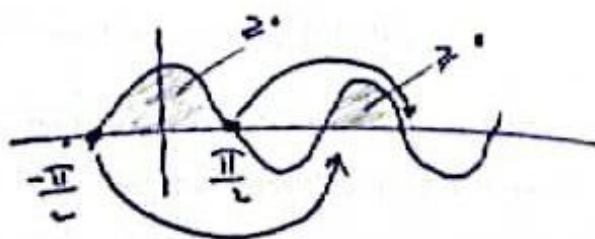
ex) $f(x) = \sqrt{\cos x}$

المطلوب

$\cos x \geq 0$

$D: \left[-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2} \right] + 2n\pi$

or $\left[-\frac{\pi}{2} + 2n\pi, \frac{\pi}{2} + 2n\pi \right], n \in \mathbb{Z}$

Range =

- المخرج

ex) $y = \frac{x+1}{x-1}$

او بدله

جبرياً

D: $\mathbb{R} / \{1\}$

او

نجد x بدلالة y

$$xy - 2y = x + 1$$

$$xy - x = 2y + 1$$

$$x(y-1) = 2y+1$$

$$\therefore x = \frac{2y+1}{y-1}$$

اذا وجدنا مجالاً لـ x لم نصل إلى جواب

مجالاً لـ y

$$\Rightarrow y-1 \neq 0$$

المخرج: $\mathbb{R} / \{1\}$

$$y = 1$$

ex) $y = x+3$

D: $\mathbb{R}$

او $x = y-3$

المخرج: $\mathbb{R}$

اذا كانت الدالة من الدرجة الثانية

ex) $y = x^2 + 3x + 4$ او بدله

او $x^2 + 3x + 4 - y = 0$

التمييز $\Delta = b^2 - 4ac \geq 0$

لأنه تحت الجذر

$$\begin{matrix} ax^2 & 1 \\ bx & 3 \\ c & 4-y \end{matrix}$$

$$9 - 16 + 4y \geq 0$$

$$-7 + 4y \geq 0$$

$$4y \geq 7 \div 4$$

$$y \geq \frac{7}{4} \quad \text{المدة}$$

$$\text{المدة } \left[\frac{7}{4}, +\infty \right)$$

$$\text{أو } x = -\frac{b}{2a}$$

رأى صليبيخ

ثم سألوا لا يجابونه
y

$$\text{أو من الجذور } y = \frac{x}{x^2 + 2}$$

$$\text{المعادلة } yx^2 + 2y = x$$

$$yx^2 - x + 2y = 0$$

$$a = y$$

$$b = -1$$

$$c = 2y$$

$$b^2 - 4ac \geq 0$$

$$(-1)^2 - 4(y)(2y) \geq 0$$

$$1 - 8y^2 \geq 0$$

$$-8y^2 \geq -1 \quad \text{نضرب}$$

$$y^2 \leq \frac{1}{8}$$

$$|y| \leq \frac{1}{\sqrt{8}} \Rightarrow \frac{1}{\sqrt{8}} \leq y \leq \frac{1}{\sqrt{8}}$$

$$\text{المدة } \left[\frac{1}{\sqrt{8}}, \frac{1}{\sqrt{8}} \right]$$

$$y \geq \sqrt{-x^2 - 2x + 3}$$

اربع المربع Range

دافل الجذر 0
مربع الجذر 0

$$D: [-3, 1]$$

بالسهم لكاف

$$y^2 = -x^2 - 2x + 3$$

$$x^2 + 2x - 3 + y^2 = 0$$

$$\begin{aligned} a &= 1 \\ b &= 2 \\ c &= -3 + y^2 \end{aligned}$$

$$b^2 - 4ac \geq 0$$

$$(2)^2 - 4(1)(-3 + y^2) \geq 0$$

$$4 + 12 - 4y^2 \geq 0$$

$$16 - 4y^2 \geq 0$$

$$-4y^2 \geq -16 \quad \div -4$$

$$y^2 \leq 4 \quad \text{بالحزب}$$

$$|y| \leq 2 \quad \text{منه، فكل}$$

$$-2 \leq y \leq 2$$

$$[-2, 2] \text{ اشد}$$

اربع الخيال وشد

$$y = \sqrt{x-2}$$

Domain

$$x-2 \geq 0$$

$$D: x \geq 2$$

المربع

$$x \geq 2$$

$$x-2 \geq 0$$

$$y^2 \geq 0$$

$$y \geq 0 \Rightarrow y \geq 0 \quad \text{بالحزب}$$

رسمك اكل كل طريقه مبني

$$y = \frac{x^2}{x^2+2}$$

بجاء R

تلفظ بالمر

$$0 \leq x^2 < x^2+2$$

$$\div x^2+2$$

$$\frac{0}{x^2+2} \leq \frac{x^2}{x^2+2} < \frac{x^2+1}{x^2+2}$$

هذا بنينا الدالة

$$0 \leq \frac{x^2}{x^2+1} < 1$$

$$0 \leq y < 1$$

$$[0, 1] \text{ اشد}$$

$$f(x) = 4 + 5 \cos x$$

اربع المربع
بالدالة

$$-5 \leq \cos x \leq 1$$

$$-5 \leq 5 \cos x \leq 5$$

$$-5+4 \leq 4+5 \cos x \leq 5+4$$

$$-1 \leq 4+5 \cos x \leq 9$$

$$-1 \leq y \leq 9$$

$$Range: [-1, 9]$$

ex ② $y = 1 + \cos x$, $x \in [0, \frac{\pi}{2}]$ هنا يوجد
منطقة

Find The Range

الحل

$$0 \leq x \leq \frac{\pi}{2}$$

$$\cos 0 \leq \cos x \leq \cos \frac{\pi}{2}$$

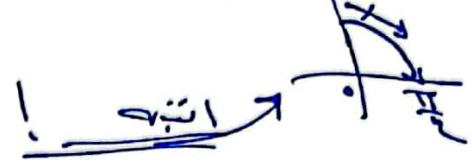
$$1 \geq \cos x \geq 0 \quad \boxed{+1}$$

$$2 \geq 1 + \cos x \geq 1$$

$$2 \geq y \geq 1$$

Range: $[1, 2]$

دالة $\cos$ متناقصة في الفترة

انقلب
العلائق
لأننا ضايقنا

ex ③ Find the Range for $y = -3 + \sin^2 x$

الحل

$$-1 \leq \sin x \leq 1$$

$$\boxed{0 \leq \sin^2 x \leq 1}$$

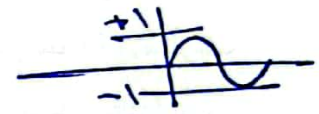
$$0 \leq \sin^2 x \leq 1 \quad \boxed{-3}$$

$$-3 \leq -3 + \sin^2 x \leq 1 - 3$$

$$-3 \leq -3 + \sin^2 x \leq -2$$

$$-3 \leq y \leq -2$$

Range: $[-3, -2]$

④

$$f(x) = \frac{1}{\sqrt{\sin^2 x + 1}}$$

find Range

حل

* كل اعداد بينه و بينه
بناء، له اتم قتر بيا

$$-1 \leq \sin x \leq 1$$

بالترتيب

$$0 \leq \sin^2 x \leq 1$$

[+1]

$$0+1 \leq \sin^2 x + 1 \leq 1+1$$

$$1 \leq \sin^2 x + 1 \leq 2$$

نجد

$$\sqrt{1} \leq \sqrt{\sin^2 x + 1} \leq \sqrt{2}$$

$$1 \leq \sqrt{\sin^2 x + 1} \leq \sqrt{2}$$

$$1 \leq \frac{1}{\sqrt{\sin^2 x + 1}} \leq \frac{1}{\sqrt{2}}$$

$$\text{Range } \left[\frac{1}{\sqrt{2}}, 1 \right]$$

من اقل الى اكبر

⑤

$$y = \sin x + \cos x \quad \text{find Range}$$

* بينه و بينه

$$y = \sin x + \sin \left(\frac{\pi}{2} - x \right)$$

$$y = 2 \sin \frac{x + \frac{\pi}{2} - x}{2} \cdot \cos \frac{x - \frac{\pi}{2} + x}{2} \quad \leftarrow \text{H.W}$$

$$y = 2 \sin \frac{\pi}{4} \cdot \cos \left(\frac{2x - \frac{\pi}{2}}{2} \right)$$

$$y = 2 \cdot \frac{\sqrt{2}}{2} \cdot \cos \left(x - \frac{\pi}{4} \right)$$

$$y = \sqrt{2} \cos \left(x - \frac{\pi}{4} \right)$$

* تبدا من 0 الى 1

$$-1 \leq \cos(x - \frac{\pi}{4}) \leq 1 \quad \times \sqrt{2}$$

$$-\sqrt{2} \leq \sqrt{2} \cos(x - \frac{\pi}{4}) \leq \sqrt{2}$$

$$\text{Range: } [-\sqrt{2}, \sqrt{2}]$$

ex) $y = 5 + 4 \sin x$

Sol $-1 \leq \sin x \leq 1 \quad \times 4$

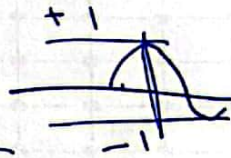
$$-4 \leq 4 \sin x \leq 4 \quad + 5$$

$$1 \leq 5 + 4 \sin x \leq 9$$

$$1 \leq y \leq 9$$

$$\text{Range: } [1, 9]$$

ex $f(x) = -4 + 2 \cos x$

$$-1 \leq \cos x \leq 1 \quad \boxed{\times 2}$$

$$-2 \leq 2 \cos x \leq 2 \quad \boxed{-4}$$

$$-6 \leq -4 + 2 \cos x \leq -2$$

$$-6 \leq y \leq -2$$

$$\text{Range: } [-6, -2]$$

$$-1 \leq \cos\left(x - \frac{\pi}{4}\right) \leq 1 \quad \times \sqrt{2}$$

$$-\sqrt{2} \leq \sqrt{2} \cos\left(x - \frac{\pi}{4}\right) \leq \sqrt{2}$$

$$\text{Range: } [-\sqrt{2}, \sqrt{2}]$$

ex) $y = 5 + 4 \sin x$

Sol $-1 \leq \sin x \leq 1 \quad \times 4$

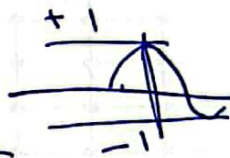
$$-4 \leq 4 \sin x \leq 4 \quad + 5$$

$$1 \leq 5 + 4 \sin x \leq 9$$

$$1 \leq y \leq 9$$

$$\text{Range: } [1, 9]$$

ex $f(x) = -4 + 2 \cos x$

$$-1 \leq \cos x \leq 1 \quad \boxed{\times 2}$$

$$-2 \leq 2 \cos x \leq 2 \quad \boxed{-4}$$

$$-6 \leq -4 + 2 \cos x \leq -2$$

$$-6 \leq y \leq -2$$

$$\text{Range: } [-6, -2]$$

③ $y = \sin x + \cos x, x \in \{0, \frac{\pi}{2}\}$ 14.6

حل

$$y = \sin x + \sin(\frac{\pi}{2} - x)$$

$$y = 2 \sin \frac{x + \frac{\pi}{2} - x}{2} \cdot \cos \frac{x - \frac{\pi}{2} + x}{2}$$

$$y = 2 \sin(\frac{\pi}{4}) \cdot \cos(\frac{2x - \frac{\pi}{2}}{2})$$

$$y = 2 \cdot \frac{\sqrt{2}}{2} \cdot \cos(x - \frac{\pi}{4})$$

$$y = \sqrt{2} \cos(x - \frac{\pi}{4})$$

$$0 \leq x \leq \frac{\pi}{2} \quad \boxed{-\frac{\pi}{4}}$$

$$-\frac{\pi}{4} \leq x - \frac{\pi}{4} \leq \frac{\pi}{4} \rightarrow$$

$$0 \leq x - \frac{\pi}{4} \leq \frac{\pi}{4} \quad \boxed{\cos}$$

$$\cos 0 \leq \cos(x - \frac{\pi}{4}) \leq \cos \frac{\pi}{4}$$

$$1 \geq \cos(x - \frac{\pi}{4}) \geq \frac{\sqrt{2}}{2}$$

$$\sqrt{2} \geq \sqrt{2} \cos(x - \frac{\pi}{4}) \geq \frac{\sqrt{2}}{2} \cdot \sqrt{2}$$

$$\sqrt{2} \geq y \geq 1$$

$$\text{Range: } [1, \sqrt{2}]$$

تغير الفترة
تغير الفترة

هنا تنقل ما زماه يمين
لا تهل الى اليمين

Ques) $y = \sqrt{3} + 2 \sin x$, $x \in [0, \frac{\pi}{2}]$

حل

$0 \leq x \leq \frac{\pi}{2}$ sin

$\sin 0 \leq \sin x \leq \sin \frac{\pi}{2}$

$0 \leq \sin x \leq 1$ x2

$0 \leq 2 \sin x \leq 2$ +3

$3 \leq 3 + 2 \sin x \leq 5$ بجمع

$\sqrt{3} \leq \sqrt{3 + 2 \sin x} \leq \sqrt{5}$

$\sqrt{3} \leq y \leq \sqrt{5}$

Range $\in [\sqrt{3}, \sqrt{5}]$

لا نه الخطا تخرج لبارنه لا انا اذا لم يطلع متركه تكونه لا نه
بين الداء و بابه واحد .

Ques) $y = \frac{x+1}{x}$, $x \in [1, 2]$

حل

$y = \frac{x}{x} + \frac{1}{x}$

$y = 1 + \frac{1}{x}$, $x \in [1, 2]$

مثال
مع قلب
الساكنه

$1 \leq x \leq 2$

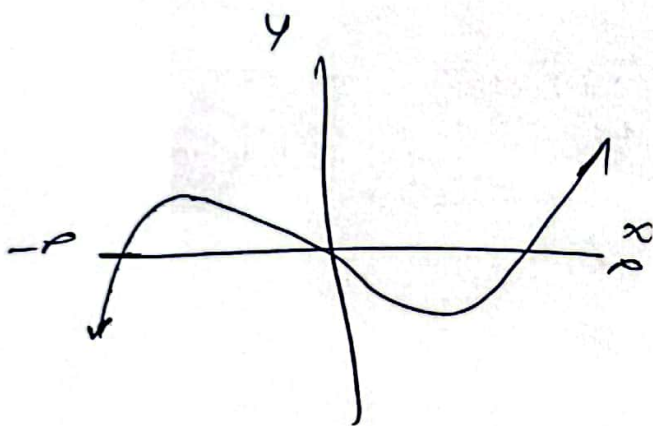
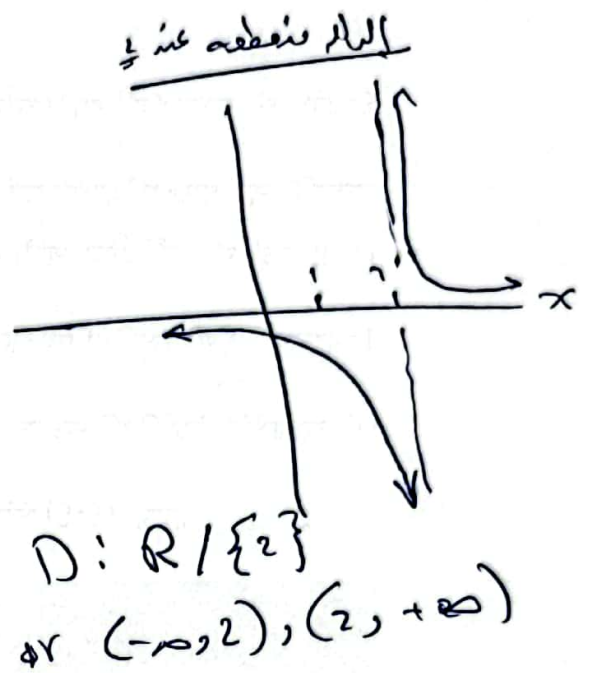
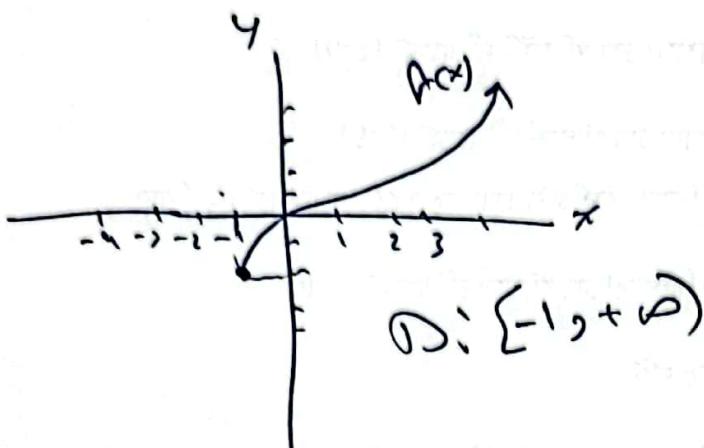
$1 \geq \frac{1}{x} \geq \frac{1}{2}$

$2 \geq 1 + \frac{1}{x} \geq \frac{1}{2} + 1$

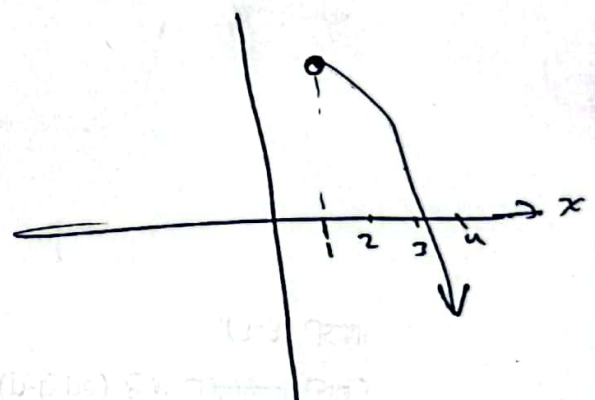
$2 \geq y \geq \frac{3}{2}$

$\therefore \text{Range} : \left\{ \frac{3}{2}, 2 \right\}$

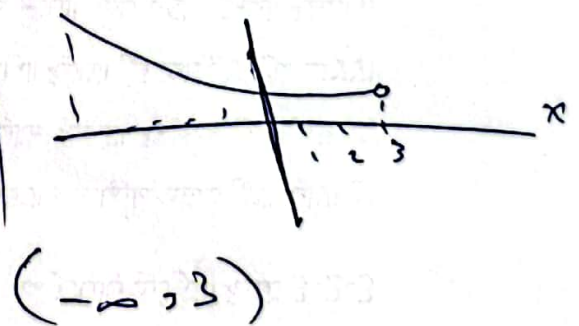
Domain بیانہ

$D: \mathbb{R}$
 $(-\infty, +\infty)$

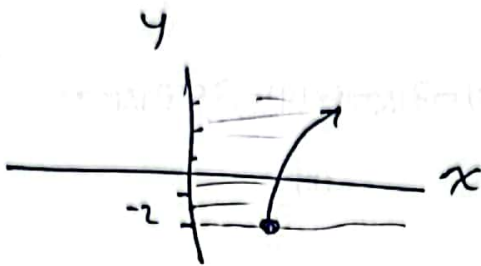

$D: (1, +\infty)$

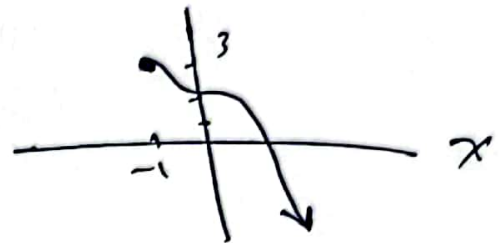
$(-\infty, 3)$

Range

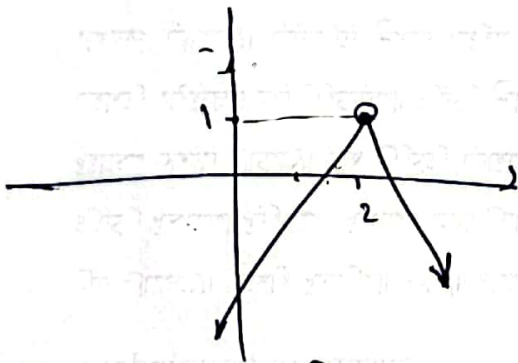

Ans
 $R: [-2, +\infty)$

or $y \geq -2$

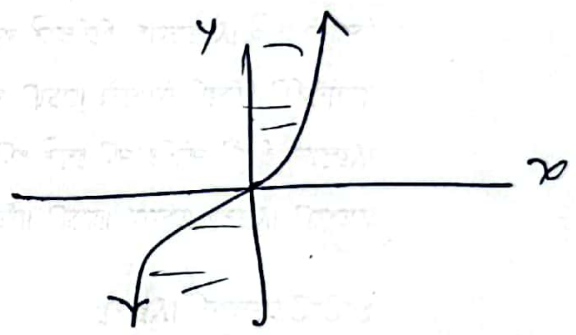

$R: (-\infty, 3]$

$R: (-\infty, 1)$

or $y < 1$

$R: (-\infty, +\infty)$